

Lasten ja nuorten mielenterveyden
edistäminen kouluterveydenhoita-
jan työssä
- kirjallisuuskatsaus

Kaisa Nurminen

2023 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen kouluterveydenhoitajan työssä

-Kirjallisuuskatsaus

Kaisa Nurminen
Terveystyö
Opinnäytetyö
Helmikuu, 2023

Kaisa Nurminen

Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen kouluterveydenhoitajan työssä-
kirjallisuuskatsaus
Vuosi 2023

Sivumäärä 26

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata, mitkä tekijät vaikuttavat mielenterveyden edistämiseen kouluterveydenhoitajan työssä. Tavoitteena oli tuottaa ajankohtaista tietoa terveydenhoitajille koululaisen mielenterveyden edistämisestä. Tietoa voidaan hyödyntää muun muassa koulujen laajoissa terveystarkastuksissa sekä terveydenhoitajan kohtaamisissa lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä kanssa sekä terveydenhoitajan työn kehittämiseksi. Opinnäytetyö toteutettiin käyttäen kuvailevaa kirjallisuuskatsausta ja tutkimusaineisto analysoitiin käyttäen teemoittelua.

Mielenterveyden edistäminen on aiheena tärkeä ja ajankohtainen. Maailmanlaajuisesti 10 % lapsista ja nuorista kokee mielenterveydenhäiriöitä ja jopa puolet niistä alkavat 14 ikävuoteen mennessä. Erityisesti lapsuus ja nuoruus ovat elämänvaiheita, joissa mielenterveyden edistäminen on ensisijaisen tärkeää. Mielenterveyttä edistämällä voidaan mahdollisesti ennaltaehkäistä mielenterveysongelmien syntymistä tulevaisuudessa.

Opinnäytetyön tulokset osoittavat, että kouluterveydenhoitajalla on keskeinen asema mielenterveyden edistäjänä. Mielenterveyden edistäminen on tärkeä osa kouluterveydenhoitajan työtä. Riskitekijöiden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen ovat olennaisessa osassa, jotta saadaan ennaltaehkäistyä ongelmien syntymistä tai pahenemista.

Kouluterveydenhoitajat kokevat tarvitsevänsä lisää koulutusta mielenterveyden edistämiseen. Kouluterveydenhoitajan pitämät avoimet vastaanotot koetaan tärkeinä mielenterveyden edistämisen kannalta ja sinne oppilaat voivat tulla matalalla kynnyksellä. Tämä vaatii kouluterveydenhoitajan työn resursoinnin ja ajankäytön tarkastelua. Jatkotutkimusehdotuksena voisi olla mielenterveyden edistämisen menetelmien selvittäminen tarkemmin terveydenhoitajan työssä.

Asiasanat: mielenterveyden edistäminen, kouluterveydenhoitaja, laaja terveystarkastus

Degree Programme in Nursing

Bachelor's thesis

Kaisa Nurminen

Promoting children's mental health in the school nurse's work- a literature review

Year 2023

Pages

26

The aim of this Bachelor's thesis was to describe which factors have an impact on promoting mental health in the school nurse's work. The goal is to produce current information about the topic for school nurses. This information may be used in school's comprehensive health check examinations at schools and in the school nurse's meetings with children and their families. It can also be used to develop the school nurse's work. The thesis was carried out as a descriptive literature review and the results of the study were analysed according to themes.

Promoting mental children's mental health is an important and current topic. Globally 10 % of the children and young people are experiencing mental health disorders and even half of them begins before the age of fourteen. Childhood and adolescence are stages of life when promoting mental health is very important. By promoting mental health, it is possible to prevent mental health problems in the future.

The results of the thesis showed that school nurses have an essential role in promoting children's mental health. Promoting mental health is an important part of their work. Recognising risk factors and early interference are essential to prevent mental health problems.

School nurses experience that they would need more training on how to promote mental health. Open receptions were considered important, and students can visit these more easily. This would need reviewing school nurses' working times and resources. I would suggest as a further research topic to investigate the methods of promoting mental health.

Keywords: mental health promotion, school nurse, comprehensive health examination

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Kouluterveydenhoitajan rooli kouluterveydenhuollossa	6
2.1	Laajat terveystarkastukset kouluterveydenhuollossa	7
3	Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen	7
4	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset	8
5	Opinnäytetyön toteutus	9
5.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	9
5.2	Tiedonhaku.....	9
5.3	Aineiston valinta	10
5.4	Aineiston analysointi.....	11
6	Tutkimuksen tulokset	12
7	Pohdinta	14
7.1	Luotettavuus.....	14
7.2	Eettisyys	15
7.3	Johtopäätökset	15

1 Johdanto

Lapsuus ja nuoruus ovat mielenterveyden kannalta kriittisiä elämänvaiheita. Ympäristö, jossa lapset ja nuoret kasvavat vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa ja kehitykseensä (WHO, 2021.) Terveystenhoitajat ovat tärkeässä roolissa lasten ja nuorten mielenterveyden edistämässä, sillä he kohtaavat työssään vuosittain lähes koko ikäluokan (Putkuri, ym. 2021.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää kouluikäisen lapsen ja nuoren mielenterveyden edistämistä kouluterveydenhoitajan työssä. Tavoitteena on tuottaa ajankohtaista tietoa mielenterveyden edistämisestä kouluterveydenhoitajan työn tueksi sekä kehittämiseksi ja mahdollisuus soveltaa tietoa esimerkiksi koulujen laajoissa terveystarkastuksissa.

Aihe on tärkeä ja ajankohtainen, sillä korona-aika sekä nykyinen maailmantilanne on entisestään lisännyt mielenterveyden haasteita. Mielenterveyden edistäminen on tärkeää yhteiskunnallisesti ja kansantaloudellisesti. Kasvava tieteellinen näyttö tukee mielenterveyden edistämisen tuloksellisuutta ja kustannusvaikuttavuutta.

2 Kouluterveydenhoitajan rooli kouluterveydenhuollossa

Kouluterveydenhoitaja on koulu yhteisön terveyden edistämisen asiantuntija. Kouluterveydenhoitajan työnkuvaan kuuluu oppilaiden kasvun ja kehityksen seuraaminen, seulonnat, säännölliset terveystapaamiset ja laajat terveystarkastukset, terveystapaamiset ja huolista keskusteleminen, ensiapu sekä sairaanhoitotoimenpiteet. Terveystenhoitaja osallistuu koulu yhteisön terveyden edistämisen suunnitteluun ja toteutukseen. Työnkuvaan kuuluu myös koulu ympäristön terveydellisten olojen valvonta ja työpaikkaselvityksiin osallistuminen, osallistuminen vanhempaintapahtumiin ja tiedottaminen kouluterveydenhuollon palveluista. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentausta, 2015, 290-291.)

Terveystenhoitajan työssä yhdistyy sekä preventiivinen että promotiivinen näkökulma. Preventiivinen työ kouluterveydenhoitajan työssä tarkoittaa terveysriskien ja sairauksien ehkäisyä, varhaista toteamista sekä sairauden hoitoa. Promootio taas puolestaan on laajempaa terveyden edistämistä sekä ennaltaehkäisevää työtä, ja sen tarkoituksena on vahvistaa asiakkaan omia voimavaroja ja itsehoitoa. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentausta, 2015, 15.)

Työskennellessään kouluterveydenhuollossa on tärkeää, että terveydenhoitajan työ on näytöön perustuvaa. Tämä tarkoittaa, että käytetään parasta mahdollista tutkittua tietoa asiakkaan hoidon, tuen ja palveluiden järjestämiseen. Terveystenhoitajan tulee ottaa vastuu

omasta ammatillisesta kehityksestään ja olla valmis kehittämään omaa työtään. Terveystarkastajalta vaaditaan hyvää päätöksentekokykyä, vastuullisuutta ja kriittistä ajattelua. Hänellä tulee olla myös rohkeutta tarvittaessa puuttua asiakkaan elämään ja toisaalta myös kykyä eläytyä asiakkaan tilanteeseen. (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentausta, 2015, 16.)

Kouluterveydenhoitajan rooli mielenterveysasioissa painottuu ongelmien ennaltaehkäisyyn, niiden tunnistamiseen sekä hoitoon ohjaamiseen. Lasten mielenterveyden ongelmia havaitaan kouluterveydenhoitajien ja oppilaiden kanssakäymisessä ja terveydenhoitajan vastaanotoilla sekä vuosittaisissa- että laajoissa terveystarkastuksissa. (VTV 2017.)

2.1 Laajat terveystarkastukset kouluterveydenhuollossa

Vuoden 2011 alusta lähtien on kunnilla viimeistään ollut velvollisuus järjestää laajat terveystarkastukset lasta odottaville, alle kouluikäisten lasten perheille sekä perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille ja heidän perheilleen. Laajojen terveystarkastusten ytimenä on vuorovaikutus ja yhteistyö vanhempien/hoitajien kanssa. Tarkastusten tarkoituksena on keskustella vanhempien sekä lapsen terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista sekä mahdollisesta tuen ja avun tarpeesta perheissä. Laajat terveystarkastukset toteutetaan kouluissa ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla. (Hakulinen-Viitanen, Hietanen-Peltola, Hastrup, Wallin & Pelkonen 2012, 12.)

3 Lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen

Lapsuudessa ja nuoruudessa ihminen kehittyy nopeasti sekä fyysisesti että psyykkisesti. Kehitykseen vaikuttaa yksilöllisten tekijöiden lisäksi ympäristö ja kulttuuri. Hyvin iso merkitys lapsen kehitykselle on lapsuuden perhe. Koulu ja harrastustoiminnot ovat myös merkittäviä kehitysympäristöjä, joiden avulla on mahdollista tukea ja edistää lapsen ja nuoren hyvää mielenterveyttä. Lapsuudessa koetut asiat, sosiaaliset suhteet ja fyysinen ja psyykinen kehitys vaikuttavat sekä nuoruuden että myöhemmin aikuisuuden hyvinvointiin. (THL, 2019.)

Lapsen ja nuoren mielenterveyden kehittymiseen vaikuttaa riski- ja suojaavat tekijät sekä lapsen oma resilienssi. Resilienssillä tarkoitetaan jokaisen omaa yksilöllistä palautumiskykyä ja kykyä kohdata traumoja ilman, että mielenterveys häiriintyy. Jos lapsella on paljon riskitekijöitä ja vähän suojaavia tekijöitä, on se lapsen mielenterveyden kannalta haitallisempaa kuin yksittäinen riskitekijä. Riskitekijöitä, jotka vaikuttavat lapsen mielenterveyden kehittymiseen ovat mm. lapsen haastava temperamentti, vammaisuus tai oppimisen- ja kielenkehityksen häiriöt. Perheeseen liittyviä riskitekijöitä ovat vanhempien mielenterveys- ja päihdeongelmat, perheväkivalta, lapsen laiminlyönti sekä lapsen kehitystasoon ja temperamenttiin sopimattomat kasvatuskäytännöt. Varhaiskasvatus ja koulu sisältää niin suojaavia kuin

riskitekijöitäkin. Kun varhaiskasvatus ja kouluympäristö on lapselle turvallinen ja ryhmään kuulumisen sekä ikätasoisia haasteita ja onnistumisen ja ilon kokemuksia mahdollistava, se tukee lapsen kehitystä. (Lindberg ym. 2015, 72.)

Lasten mielenterveysongelmat voivat ilmentyä monilla eri tavoilla, muun muassa käyttäytymishäiriöinä, keskittymisvaikeuksina, ylivilkkautena, ahdistuneisuutena, masentuneisuutena, pelkotiloina ja vaikeimmillaan psykoottisina oireina (Terveyskylä, 2017.) Maailmanlaajuisesti 10% lapsista ja nuorista kokee mielenterveydenhäiriöitä, mutta suurin osa ei hae tai saa apua ongelmiinsa. Puolet mielenterveydenhäiriöistä alkaa 14 ikävuoteen mennessä. (WHO, 2021.)

Mielenterveys on tärkeä osa ihmisen terveyttä. Se on voimavara, joka on tärkeä ihmisen toimintakyvyn ja hyvinvoinnin kannalta. Mielenterveyden edistämisen tarkoituksena on tukea hyvän mielenterveyden toteutumista. Mielenterveyden edistämällä voi olla samalla mielenterveyden ongelmia ehkäisevä vaikutus. (Mielenterveyden edistäminen, 2019.) Mielenterveyden edistämistä ei aina voida täysin erottaa mielenterveyden häiriöiden tai ongelmien ehkäisystä (Duodecim, 2019). Rohkaisemalla sellaisia ajatuksia, tunteita ja toimintoja, jotka vahvistavat hyvinvointia, voidaan edistää mielenterveyttä niin yksilön kuin yhteisön tasolla. (Mielenterveyden edistäminen kouluissa 2013.)

Usein hyvään mielenterveyteen liitetään sellaisia ominaisuuksia, kuin positiivinen minäkäsitys, positiivinen identiteetti, hyvä itsetunto ja stressinsietokyky. Kehittämällä näitä taitoja voidaan vaikuttaa yksilön mielenterveyteen. (Mielenterveyden edistäminen kouluissa 2013.)

Yhteisö on keskeinen yksilön mielenterveyteen vaikuttava tekijä. Yhteiskunnallisilla ratkaisuilla voidaan vaikuttaa yksilön mielenterveyteen merkittävästi. Mielenterveyden edistämiseksi merkittäviä keinoja yhteiskunnan tasolla ovat mm; vanhemmuuden ja perheen vuorovaikutuksen tukeminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen, turvallisen lapsuuden takaaminen, alkoholin saatavuuden rajoittaminen, kiusaamiseen puuttuminen ja ehkäisy, työelämäosallisuus ja köyhyyden ehkäisy. Esimerkiksi perheiden sosioekonomisella asemalla on vaikutus perheen lapsiin. Työttömyys ja taloudelliset vaikeudet voivat aiheuttaa psyykkistä kuormittuneisuutta lapselle ja nuorelle. (Duodecim, 2017.)

Mielenterveyden edistäminen on tärkeää yhteiskunnallisesti ja kansantaloudellisesti. Kasvava tieteellinen näyttö tukee mielenterveyden edistämisen tuloksellisuutta ja kustannusvaikuttavuutta. (Duodecim, 2019.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää miten lapsen ja nuoren mielenterveyttä voidaan edistää kouluterveydenhoitajan työssä. Opinnäytetyö toteutetaan kirjallisuuskatsauksena.

Opinnäytetyön tavoite on tuottaa ajankohtaista tietoa yhteistyökumppanille ja terveydenhoitajille koululaisen mielenterveyden edistämisestä. Tietoa voidaan hyödyntää muun muassa koulujen laajoissa terveystarkastuksissa sekä terveydenhoitajan kohtaamisissa lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä kanssa. Opinnäytetyön tavoitteena on myös tuoda hyötyä lapselle sekä hänen perheelleen, lisäämällä heidän hyvinvointiaan ja ennaltaehkäisemällä ongelmien syntymistä. Opinnäytetyössä haetaan vastausta seuraavaan kysymykseen:

1. Mitkä tekijät vaikuttavat mielenterveyden edistämiseen kouluterveydenhoitajan työssä?

5 Opinnäytetyön toteutus

5.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Yksi kirjallisuuskatsauksen muodoista on kuvaileva kirjallisuuskatsaus. Sen käyttö tutkimusmenetelmänä mm. hoitotieteessä on viime vuosikymmeninä vakiintunut. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on etsiä vastaus tutkimuskysymykseen jo olemassa olevasta aineistosta. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen perustana on tutkimuskysymys, johon se tuottaa valitun aineiston perusteella kuvailevan ja laadullisen vastauksen. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus koostuu neljästä vaiheesta, joita ovat 1) tutkimuskysymyksen muodostaminen, 2) aineiston valitseminen, 3) kuvailun rakentaminen ja 4) tuotetun tuloksen tarkasteleminen. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa koko opinnäytetyön prosessia ohjaa tutkimuskysymys. Tutkimuskysymystä voidaan tarkastella joko yhdestä tai useammasta näkökulmasta. (Kangasniemi ym. 2013.)

5.2 Tiedonhaku

Aineisto opinnäytetyöhön kerättiin elektronisista tietokannoista. Tiedonhaussa käytettiin sekä kansallisia että kansainvälisiä tietokantoja. Tiedonhaku on suoritettu alla olevasta taulukosta löytyvillä hakusanoilla. Opinnäytetyössä käytettiin tämän lisäksi aineistoa, joka löytyi manuaalisella haululla tiedonhakua tehtäessä.

TIETOKANTA	HAKUSANAT	TULOKSET	HYVÄKSYTYT OTSIKON MUKAAN	HYVÄKSYTYT TIIVISTELMÄN PERUSTEELLA	HYVÄKSYTYT KOKO TEKSTIN PERUSTEELLA
Medic	kouluterv* AND mielen- terv*	499	8	2	2
CINAHL	school nurse AND mental AND health promotion	58	6	3	2
ProQuest	mental health AND school nurse	540	6	2	2

Taulukko 2 Tutkimusaineiston hankinta

5.3 Aineiston valinta

SISÄÄNOTTOKRITEERIT	POISSULKUKRITEERIT
Vastaa tutkimuskysymykseen	Ei vastaa tutkimuskysymykseen
Julkaistu välillä 2016-2021	Julkaistu ennen vuotta 2016
Väitöskirjat, lisensoitetyöt, pro gradu -tutkielmat, tutkimusartikkelit, ylempi AMK opinnäytetyöt	Amk opinnäytetyöt
Tietokannat, joihin pääsee Laurean tunnukset ja ovat saatavilla verkossa.	Tietokannat, joihin ei pääse kirjautumaan Laurean tunnuksilla tai ei ole verkossa saatavilla.
Julkaisukieli suomi ja englanti	Julkaisukieli muu kuin suomi ja englanti

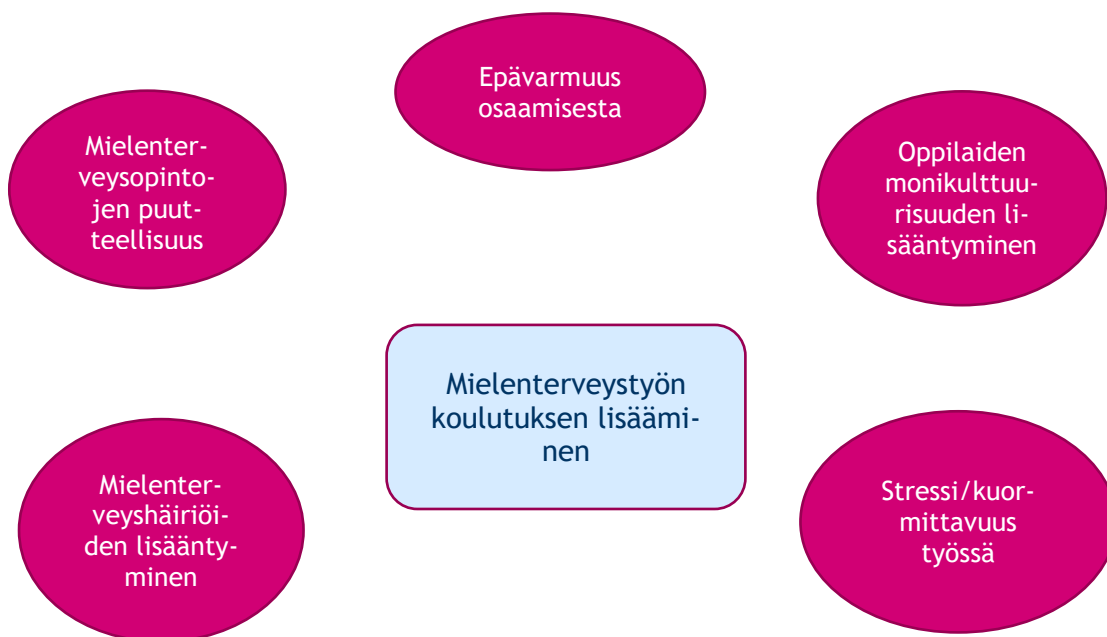
Taulukko 3 Tutkimusaineiston valinta

5.4 Aineiston analysointi

Aineiston analyysin avulla pyritään ymmärtämään, kuvailemaan ja tulkitsemaan tutkimuksen kohteena olevaa ilmiötä (Puusa & Juuti 2020). Tässä opinnäytetyössä käytetään teemoittelua aineiston analysoinnissa. Teemoittelun avulla etsitään aineistosta tietynlaisia aiheita, jotka toistuvat eri aineistoissa. Se millaisia teemoja aineistosta tulee esiin, riippuu aina tutkijasta ja, siitä miten hän aineistoa tulkitsee. Samasta aineistosta voidaan saada erilaisia tulkintoja tutkijasta riippuen. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 136.)

Aineistoja yhdistelemällä pyritään löytämään niiden väliltä samankaltaisuuksia. Samaa tarkoitettavia asioita ja ilmaisuja yhdistetään tiettyyn kategoriaan, joka nimetään. Sen jälkeen samankaltaisia alakategorioita yhdistetään toisiinsa, ja muodostetaan yläkategoria. Yläkategoria nimetään sen sisältöä vastaavaksi. (Puusa & Juuti 2020.)

Tässä opinnäytetyössä teemoittelua tehdessä aineisto luettiin huolellisesti muistiinpanoja tehden. Samalla pitäen mielessä työn tavoite, tarkoitus ja tutkimuskysymys. Teemat muodostettiin aineistoista toistuvasti nousseista aiheista, jotka vastaavat tutkimuskysymykseen. Teemojen muodostuttua niitä lähdettiin tutkimaan yksityiskohtaisemmin. Valituista aineistoista pääteemoiksi muodostuivat: koulutuksen tarve, tavoitettavuus ja ajan käyttö.

Kuvio 1 Esimerkki teeman muodostumisesta

6 Tutkimuksen tulokset

Mielenterveystyön koulutuksen lisääminen

Useissa tutkimuksissa tuli esille terveydenhoitajien kokema lisäkoulutuksen tarve koskien mielenterveysosaamista. Moen ym. (2017, 63) tutkimuksen mukaan suurin osa kouluterveydenhoitajista käytti enemmän kuin 25% työajastaan lasten ja nuorten mielenterveysongelmien parissa. Myös Putkurin ym. (2021, 16) tutkimuksessa selvisi, että terveydenhoitajat kokivat mielenterveysongelmien kohtaamisen olevan arkipäivää ja valtaosalla päivittäistä.

Putkurin (2021, 15) tutkimuksessa havaittiin, että terveydenhoitajat kokivat, että koulussa saadut mielenterveysopinnot eivät vastanneet työssä vaadittavia taitoja. He myös kokivat, että enemmän valmiuksia he tarvitsisivat mielenterveyden edistämiseen, häiriöiden ennaltaehkäisyyn ja varhaisen tuen antamiseen. Valtion tarkastusviraston (2017) selvityksessä haastatellut kouluterveydenhoitajat kaipasivat lisää tietoa mielenterveysongelmien ehkäisystä.

Tutkimuksissa todettiin mielenterveysongelmien kohtaamisen olevan kuormittavampaa, erityisesti niillä, jotka kokivat osaamisensa mielenterveysongelmien kohtaamisessa puutteelliseksi. Moen ym. (2017, 65) mukaan ne terveydenhoitajat, jotka olivat saaneet enemmän mielenterveyskoulutusta kokivat parempaa itseluottamusta ja helpotusta työhönsä verrattuna vähemmän koulutusta saaneisiin. Tutkimuksessa myös kyseenalaistettiin terveydenhoitajien nykyisen koulutusohjelman riittävyys vastaamaan tämän päivän tarpeita. Myös Putkurin ym. (2021, 19)

tutkimuksessa nostettiin esille tarve lisätä nykyisen terveydenhoitajakoulutukseen enemmän opintoja liittyen lasten ja nuorten mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn. Sekä teoriaopinnoissa että harjoitteluissa tulisi nostaa enemmän esille mielenterveysnäkökulma.

Kilponen (2019, 51) totesi tutkimuksessaan, että kouluterveydenhoitajien ammatillisen osaamisen kehittämiseksi koululaisten mielenterveyden tukemiseen ja mielenterveysongelmien kohtaamiseen vaaditaan lisää koulutusta. Koulutusta tarvitaan sekä vuorovaikutustaitojen kehittämiseksi että erilaisten keskustelumenetelmien käyttöönottoon. Tämä tuli esiin myös Markkasen (2021) uusimmassa tutkimuksessa, jonka mukaan kouluterveydenhoitajat toivovat lisää koulutusta erityisesti työvälaineiden ja interventioiden suhteen, jotta voisivat paremmin tukea oppilaiden mielenterveyttä. Lisäksi asianmukaista koulutusta mielenterveyden edistämiseen eri kulttuureista tulevien lasten ja nuorten parissa tarvitaan. Tämä on kasvava ryhmä, joilla mielenterveyden ongelmat ovat yleisiä. (Anttila ym. 2020, 8).

Avoimet vastaanotot ja tavoitettavuus

Tutkimuksessa (Anttila ym. 2020, 5) haastatellut terveydenhoitajat kokivat kouluterveydenhuollon palvelun matalan kynnyksen palveluksi, joka tavoittaa kaikki lapset ja nuoret, ja josta heidän on helppo hakea apua ongelmiinsa tai keskustella. Terveydenhoitajat kokivat halukkuutta keskustella enemmän oppilaiden kanssa vastaanotolla, mutta aika ja resurssit eivät olleet riittäviä siihen.

Useassa tutkimuksessa todettiin avoimen vastaanoton tarpeellisuudesta lasten ja nuorten mielenterveyden edistämiseksi. (Anttila 2020, Ellertsson ym. 2017, Kilponen 2019 & Sherwin 2016). Se on erityisen tärkeää, sillä kouluterveydenhoitaja on ainut terveydenhuollon ammatilainen koulussa, jonka luokse oppilaat voivat mennä ilman ajanvarausta. Tutkimuksen mukaan nuoret kokivat, että kouluterveydenhoitajan luokse on helppo mennä, mutta tämä tulos vaihteli kuitenkin koulujen välillä (Anttila ym. 2020, 8).

Sherwinin (2016, 31) brittiläisessä tutkimuksessa haastatellut kouluterveydenhoitajat olivat suurin osa sitä mieltä, että kouluterveydenhoitajan tulisi olla vielä enemmän näkyvillä oppilaille. Fyysisesti näkyvillä olo koettiin tärkeänä, jotta oppilaat tietävät kenen luokse hakeutua ja keneen ottaa yhteyttä.

VTV:n (2017, 22) selvitykseen haastatellut kouluterveydenhoitajat kokivat, että heidän tulisi olla tavoitettavissa enemmän ja heillä tulisi olla aikaa enemmän kahdenkeskisiin kohtaamisiin ja aikaa järjestää vastaanottoja tulisi olla riittävästi (VTV 2017). Avoimet vastaanotot koetaan tärkeänä osana mielenterveyden edistämisen kannalta ja mielenterveysongelmien tunnistamisessa. Se, että oppilas voi tulla ilman ajanvarausta vastaanotolle puhumaan

huolistaan, on tärkeässä osassa lasten ja nuorten mielenterveyden edistämistä. (Kilponen 2019, Ellertsson ym. 2017.)

Työaika ja työn resurssit

Anttilan (2020) tutkimuksessa tuotiin esiin terveydenhoitajien kokema ajanpuute mielenterveyden edistämiseen. Mielenterveyden edistäminen koettiin tärkeänä osana työtä, mutta koska sen ei ole konkreettisesti näkyvää, siihen ei ole resursoitu tarpeeksi aikaa.

Myös Putkurin (2021) tutkimuksessa mainittiin, että resurssien tulisi vastata paremmin nykypäivän tarpeita ja terveydenhoitajilla tulisi olla riittävästi aikaa mielenterveystyön toteuttamiseen. Kouluterveydenhoitajien suurimmat haasteet mielenterveyden tukemisessa liittyivät muun muassa ajanpuutteeseen (Markkanen, 2021).

VTV:n selvitykseen haastatellut hoitajat kokivat vuosittaiset terveystarkastukset aikaa vieviksi. Suurin osa lapsista kasvaa normaalisti ja tiheää tarkastusseulaa nykyisellään kritisoitiin. Kouluterveydenhoitaja kokivat, että tarkastusten viemä hoitajien työaika on pois niiltä lapsilta, jotka tarvitsevat aidosti tukea ja huomiota. Laajoihin terveystarkastuksiin taas toivottiin lisää aikaa ja niitä voisi myös olla nykyistä enemmän. (VTV 2017.)

7 Pohdinta

7.1 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuus varmistetaan kriittisellä lähdeaineiston valikoinnilla sekä huolellisella aineistoon perehtymisellä. Käytettävät lähteet tulee olla luotettavista lähteistä, ja työn lähdemerkinnät asianmukaiset.

Aineiston luotettavuuden arvioimiseen voidaan käyttää seuraavanlaisia kriteerejä; uskottavuus, vahvistettavuus, refleksiivisyys ja siirrettävyys. Uskottavuus tarkoittaa tulosten uskottavuuden osoittamista tutkimuksessa. Vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, että toinen tutkija pystyy seuraamaan tutkimuksen kulkua. Refleksiivisyydellä tarkoitetaan sitä, että tutkija on tietoinen omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijänä ja kuinka itse vaikuttaa tutkimusprosessiin ja tutkimusaineistoon. Siirrettävyydellä tarkoitetaan, että tutkimuksen tuloksia voidaan siirtää muihin vastaaviin tilanteisiin. (Kylmä & Juvakka. 2007, 128-129.) Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tulee aina arvioida laadullisen eikä määrällisen tutkimuksen näkökulmasta. Joskus tutkija saattaa sekoittaa nämä toisiinsa, jolloin se joutuu turhan kriittisyyden kohteeksi. (Kylmä & Juvakka. 2007, 133.)

Tämän työn lähteinä käytettiin englannin- ja suomenkielisiä tieteellisiä julkaisuja ja artikkeleita sekä pro gradu tutkielmia ja väitöskirjoja. Luotettavuuden kannalta on tärkeä, että aineisto on mahdollisimman tuoretta. Aikarajana on viisi vuotta uudemmat julkaisut, näin ollen pois lukeutuu kaikki vuotta 2016 vanhemmat julkaisut. Kirjaamalla tutkimuksessa käytettävät hakusanat sekä hakualustat pyrittiin siihen, että tutkimus on läpinäkyvä ja toistettavissa oleva.

7.2 Eettisyys

Tutkimuksen eettisyys pyritään varmistamaan toimimalla hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan antaman ohjeistuksen mukaan hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen varmistaa sen, että tutkimus on eettisesti hyväksyttävä ja luotettava. Hyvän tieteellisen käytännön lähtökohtia ovat huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä sekä tulosten tallentamisessa, arvioinnissa ja esittämisessä. Tutkimus suunnitellaan huolellisesti ja sen vaiheet raportoidaan. (Varantola, Launis, Helin, Spooft & Jäppinen 2012, 6).

Tutkijan vastuulla laadullista tutkimusta tehdessä on huolehtia, että tutkimussuunnitelma on laadukas, valittu tutkimusasetelma on sopiva ja raportointi on huolellisesti tehty. Nämä tekijät vaikuttavat siihen, että tutkimusta voidaan pitää laadukkaana. (Tuomi 2013, 129.)

Tähän opinnäytetyöhön ei ollut tarvetta hakea erikseen tutkimuslupaa, sen ollessa kirjallisuuskatsaus eikä se sisältänyt henkilötietoja tai rikkonut yksityisyysuojaa.

7.3 Johtopäätökset

Kouluterveydenhoitajalla voi olla merkittävä rooli lasten ja nuorten mielenterveyden edistäjänä. Mielenterveyden edistäminen on tärkeä osa kouluterveydenhoitajan työtä, sillä kouluterveydenhoitaja kohtaa työssään mielenterveysongelmia säännöllisesti. Kouluterveydenhoitaja on myös keskeisessä asemassa mielenterveyden edistäjänä, sillä hänellä mahdollisuus tavata lähes kaikki oppilaat vuosittain terveystarkastusten yhteydessä.

Kouluterveydenhoitajat kuitenkin kokevat tarvitsevansa lisää koulutusta koskien mielenterveyden edistämistä. Terveystarkastajaopintoihin liittyvät mielenterveysopinnot koulussa eivät hoitajien mielestä riitä vastaamaan tämän päivän tarpeita. Kouluterveydenhoitajat kokevat tarvitsevansa lisäkoulutusta erityisesti mielenterveyden edistämiseen, häiriöiden ennaltaehkäisyyn ja varhaisen tuen antamiseen. Lisäkoulutusta kaivattiin myös työvälineiden ja interventioiden suhteen. Koulutuksen puute ja kokemattomuus mielenterveysasioiden suhteen aiheuttaa stressiä ja työn kuormittavuuden tunnetta hoitajissa. Mielenterveysopintojen suunnittelussa voitaisiin jo opiskeluaikana huomioida enemmän mielenterveyden edistämisen näkökulma ja erityisesti lasten sekä nuorten. Työnantajien taas olisi tarpeen taata tarpeellinen

lisäkoulutus vastaamaan tämän päivän tarvetta. Mielen terveyden haasteet lapsilla ja perheillä ovat varmasti korona-aikana vielä entisestään lisääntyneet.

Kouluterveydenhoitajan avoimet vastaanotot koettiin tärkeinä lasten ja nuorten mielen terveyden edistämiseksi. On tärkeää, että lapsella ja nuorella on paikka, jonne voi mennä keskustelemaan matalalla kynnyksellä ilman ajanvarausta. Käytännössä avoimille vastaanotoille ei ole tarpeeksi kukaan kouluterveydenhoitajien mukaan aikaa. Esimerkiksi vuosittaiset terveystarkastukset vievät hoitajilta paljon työaikaa. Toisaalta taas laajojen terveystarkastusten määrää voisi olla tarpeen lisätä. Tällä hetkellä esimerkiksi 1. ja 5.luokan välille jää pitkä aika, jolloin ei välttämättä olla perheiden kanssa yhteydessä. Tässä ajassa perheiden tilanne voi muuttua hyvinkin paljon. Laajat terveystarkastukset antavat mahdollisuuden saada paremman kuvan perheen ja lapsen hyvinvoinnista sekä mahdollisesta tuen ja avun tarpeesta.

Ajankäyttö nousi tässä tutkimuksessa esiin vahvasti. Mielen terveyden edistäminen ei ole konkreettisesti näkyvää toimintaa ja siihen ei ole näin ollen terveydenhoitajien mielestä resursoitu tarpeeksi aikaa. Tutkimusten mukaan mielen terveyden ennaltaehkäisevä työ on kuitenkin tuloksellista ja kustannustehokasta. Jos halutaan ehkäistä lasten ja nuorten mielen terveyden ongelmien syntymistä tulevaisuudessa, ennaltaehkäisevän työn kustannustehokkuutta tulisi miettiä paremmin ja siihen tulisi lisätä resursseja. Resurssien keskittäminen myös paremmin koulujen tarpeen mukaan voisi olla hyödyllistä.

Lähteet

Painetut

Haarala, P., Honkanen, H., Mellin, O. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2015. Terveystieteiden tutkimuslaitoksen tutkimusraportti. Helsinki: Edita Publishing.

Juuti, P. & Puusa, A. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus Oy.

Kangasniemi, M., Utriainen, K., Ahonen, S.-M., Pietilä, A.-M., Jääskeläinen, P. & Liikanen, E. 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede 25/2013.

Kylmä J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. 2015. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turku: Juvenes Print.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Hansaprint Oy Vantaa: Tammi

Sähköiset

Ahokas-Heikkinen, J. 2017. Kouluhyvinvointi on monen tekijän summa- Kouluhyvinvoinnin aikuisten näkemyksiä kouluhyvinvoinnista. Pro Gradu. Jyväskylän yliopisto.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/56386/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201712184745.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Anttila M., Ylitalo M., Kurki M., Hipp K. & Välimäki M. 2020. School Nurses Perceptions, Learning needs and Developmental Suggestions for Mental Health Promotion: Focus Group Interviews. International Journal of Environmental Research and Public Health.

Ellertsson A., Garmy P. & Clausson E. 2017. Health Among Schoolchildren From the School Nurses's Perspective. The Journal of School Nursing 2017.

1.lk laaja tarkastus. 2019. THL. Luettu 21.1.2020. <https://thl.fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto/kouluterveydenhuolto/terveystarkastukset/1.-lk-laaja-tarkastus>

Hakulinen-Viitanen T., Hietanen-Peltola M., Hastrup A., Wallin M. & Pelkonen M. 2012. Laaja terveystarkastus ohjeistus äitiys- ja lastenneuvolatoimintaan sekä kouluterveydenhuoltoon. Terveystieteiden tutkimuslaitos. Juvenes Print - Tampereen yliopistopaino Oy.
http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90831/URN_ISBN_978-952-245-708-0.pdf

Hietanen-Peltola M., Vaara S., Hakulinen T. & Merikukka M. 2019. Kouluterveydenhuollon terveystarkastukset -sisällöt yksilöllisiä, järjestämistavat vaihtelevat. Terveystieteiden tutkimuslaitos. Tutkimuksesta tiiviisti 26. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138509/URN_ISBN_978-952-343-375-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Improving the mental and brain health of children and adolescents. 2021. WHO.

<https://www.who.int/activities/improving-the-mental-and-brain-health-of-children-and-adolescents>

6-7 vuotiaan sosiaalinen kehitys. 2017. Mannerheimin lastensuojeluliitto.

<https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/6-7-v/6-7-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/>

Lasten mielenterveysongelmien ehkäisy ja hyvinvoinnin tukeminen kouluterveydenhuollossa.

Valtion tarkastusviraston selvitykset. 3/2017. [lasten-mielenterveys-ongelmien-ehkaisy-kouluterveydenhuollossa \(1\).pdf](#)

Larsen Moen O. & Skundberg-Kletthagen H. 2018. Puplic health nurses' experience, involvement and attitude concerning mental health issues in a school setting. Nordic Journal of Nursing research 2018.

Lindberg, P., Petrelius, P., Santalahti, P. 2015. Onnellisista lapsista terveiksi aikuisiksi - katsaus epidemiologiaan ja auttamiskeinoihin. THL-työpäpaperi 20/2015. Luettu 8.11.2021.

https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129592/URN_ISBN_978-952-302-538-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Markkanen P., 2021. Supporting pupils' mental health in schools. Turun yliopisto. Luettu 6.9.

2022. <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/152853/AnnalesD1594Markkanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Mielenterveyden edistäminen kansanterveystyön ytimessä. 2017. Duodecim 10/2017. Luettu

8.11.2021. <https://www.duodecimlehti.fi/duo13731>

Mielenterveys. 2017. Terveyskylä. Luettu 2.11.2021. <https://www.terveyskyla.fi/lasten-talo/tietoa-lasten-sairauksista/mielenterveys>

Mielenterveyden edistäminen. 2019. THL. Luettu 3.2.2021. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen>

Mielenterveyden edistäminen kouluissa. 2013. THL. Luettu 11.2.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110540/URN_ISBN_978-952-245-949-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Putkuri T., Lahti M., Axelin A., Salminen L. 2021. Valmiuksien ja vaatimusten ristiriita-terveydenhoitajien kokemuksia tutkintoonsa sisältyneistä mielenterveysopinnoista. Tutkiva Hoitotyö

19(1), 12-19. Luettu 15.11. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/444093/Putkuri_Lahti_Axelin_Salminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sherwin S. 2016. Performing school nursing: Narratives of providing support to children and young people. *Community Practitioner* 2016. ProQuest Central. Luettu 15.11.

Varantola K., Launis V., Helin M., Spoof S. & Jäppinen S. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Liitteet

Liite 1: Tutkimustaulukko	21
---------------------------------	----

Liite 1: Tutkimustaulukko

Tutkimuksen tekijät, tutkimus ja tutkimusvuosi	Tutkimuksen tarkoitus	Tutkimusmenetelmä ja aineisto	Tutkimuksen keskeiset tulokset
<p>Anttila M. ym. 2020.</p> <p>School Nurses' Perceptions, Learning Needs and Developmental Suggestions for Mental Health Promotion: Focus Group Interviews. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2020</p>	<p>Saada tietoa kouluterveydenhoitajien havainnoista, oppimistarpeista ja kehitysehdo- tuksista koskien lasten mielen terveyden edistämistä työs- sään.</p>	<p>Ryhmähaastattelu, jossa osallistujina 21 kouluterveydenhoitajaa.</p>	<p>Tutkimuksen mukaan haastatellut hoitajat ovat motivoituneita tukemaan oppilaiden mielenterveyttä. Resurssien puute vaikuttaa kuitenkin tämän toteutumiseen.</p> <p>Kouluterveydenhoitajat kaipaavat hyviä työskentelymalleja ja interventi- oita työskentelyyn mie- lenterveyden edistä- miseksi.</p> <p>He kokivat tarvitsevansa lisää aikaa ja yhteistyötä muiden ammattilaisten kanssa.</p>
<p>Ellertsson A. ym. 2017.</p> <p>Health Among Schoolchildren From the School Nurse's Perspective. The Journal of School Nursing.</p>	<p>Tutkia ruotsalaisten koulu- terveydenhoitajien havaintoja koululaisten terveydestä.</p>	<p>Kyselytutkimus, joka perustuu vuosien 2005 ja 2015 kyselyihin, jotka tehty kouluterveydenhoitajille. Kyselyyn osallistujia yhteensä 310 kouluterveydenhoitajaa.</p>	<p>Oppilaiden väliset erot psyykkisessä ja fyysisessä terveydessä olivat hälyttävän suuria eri alueiden välillä. Tutkimuksessa pu- huttiin matalan ja korkean riskin alueista.</p> <p>Järjestelmällisellä dokumentoinnilla ja raportoinnilla oppilaiden terveydestä voitaisiin paremmin osoittaa resurssien ja</p>

			lisääntyneen tuen tarve esim. korkean riskin alueille.
<p>Kilponen K. 2019.</p> <p>Koululaisten mielenterveyden tukeminen kouluterveydenhoitajan työssä. Pro Gradu-tutkielma. Itä-Suomen yliopisto; Terveystieteiden tiedekunta. 2019</p>	<p>Kuvata miten kouluterveydenhoitajat tunnistavat koululaisten mielenterveyden haasteita ja kuvata kouluterveydenhoitajien käyttämiä menetelmiä koululaisten mielenterveyden tukemiseksi kouluterveydenhuollossa.</p>	<p>Ryhmähaastatteluna, joihin osallistui yhteensä 18 kouluterveydenhoitajaa.</p>	<p>Koululaisten mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet viimeisten vuosien aikana tuntuvasti. Mielenterveyden haasteisiin puuttuminen ja oppilaiden tukeminen vievät päivittäin paljon kouluterveydenhoitajien työaika. Kouluterveydenhoitajilla on halua käyttää enemmän työaika koululaisten mielenterveyden tukemiseen, mutta ajan puute, suuret oppilasmäärät ja työn laaja-alaisuus sekä pakollisten lakisääteisten töiden runsaus haittaavat sitä. Nykyisillä oppilasmäärillä ja työn määrällä on vaikeaa tehdä ennaltaehkäisevää työtä ja puuttua mielenterveyden haasteisiin tarpeeksi hyvin.</p> <p>Kouluterveydenhoitajat haluaisivat enemmän menetelmiä mielenterveyden tukemiseen sekä lisäkoulutusta.</p>
<p>Markkanen P., 2021.</p>	<p>Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa</p>	<p>Monimenetelmätutkimus</p>	<p>Kouluterveydenhoitajat toivoivat lisäkoulutusta interventioista.</p>

<p>Supporting pupils' mental health in schools. Turun yliopisto.</p>	<p>oppilaiden mielenterveyden tukemisesta kouluissa.</p>		<p>Kouluterveydenhoitajien tulisi saada lisäkoulutusta sekä mielenterveysinterventioita käyttöön. Niiden avulla voitaisiin tukea oppilaiden mielenterveyttä sekä mielenterveys ongelmien varhaista tunnistamista kouluissa.</p>
<p>Moen Ø. ym. 2018.</p> <p>Public health nurses' experience, involvement and attitude concerning mental health issues in a school setting. Nordic Journal of Nursing Research.</p>	<p>Tutkia ja kvailla kouluterveydenhoitajien havaintoja osallistumisesta ja heidän asenteistaan koskien mielenterveyden näkökulmaa työssään kouluissa.</p>	<p>Kyselytutkimus, osallistujina 284 terveydenhoitajaa, 163 eri kunnassa Norjassa.</p>	<p>Suurin osa kouluterveydenhoitajista käytti enemmän kuin 25% työajastaan käsitellen oppilaiden mielenterveydellisiä ongelmia.</p> <p>Terveydenhoitajat kokivat tärkeänä lisäkoulutuksen, työnohjauksen ja tuen työskennellessään mielenterveysasioiden parissa. Ne joilla oli mielenterveyden lisäkoulutusta raportoivat enemmän itseluottamusta työssään.</p>
<p>Poutiainen H. 2016.</p> <p>Mikä herättää terveydenhoitajan huolen? Huolen tunnistamisen ja toimimisen haasteet lastenneuvolassa ja</p>	<p>Kuvata terveydenhoitajien huolia ja toimintamahdollisuuksia sekä selvittää huoliin yhteydessä olevia perhetekijöitä, terveyttä ja terveystyöskentymistä</p>	<p>Monimenetelmätutkimus.</p>	<p>Tutkimuksessa terveydenhoitajille heräsi huoli joka neljännessä (25 %) lasten terveystarkastuksessa joko lapsen tai koko perheen terveydestä ja hyvinvoinnista. Erytisesti terveydenhoitajat olivat huolissaan niiden lasten terveydestä ja kehityksestä, joiden perheissä</p>

<p>kouluterveydenhuollossa. Väitöskirja. Helsingin yliopisto; Lääketieteellinen tiedekunta.</p>	<p>lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa.</p>		<p>ilmeni useita ongelmia, kuten päihde- tai mielenterveysongelmia, perheväkivaltaa tai taloudellisia vaikeuksia.</p> <p>Tutkimustuloksissa ilmeni, että kouluuyhteisössä terveydenhoitajilla ei ollut aina selkeää kuvaa siitä, kenen tulisi ensisijaisesti reagoida huoleen, esimerkiksi oppilaiden koulupoissaoloihin, opettajan vai terveydenhoitajan. Terveydenhoitajat toivat esille myös huolensa kuraattoreiden ja koulupsykologien vähydestä. Tutkimustuloksissa koululääkärin vaihtuvuus huolestutti terveydenhoitajia. He myös kokivat epävarmuutta jatkohoitokäytänteiden toimivuudesta erityisesti oppilaiden mielenterveysongelmissa.</p>
<p>Putkuri T, Lahti M, Axelin A, Salmi L. 2021. Valmiuksien ja vaatimusten risiiriita - terveydenhoitajien kokemuksia tutkimuksiinsa sisällytyneistä</p>	<p>Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata lastenneuvolassa ja kouluterveydenhuollossa työskentelevien terveydenhoitajien kokemuksia tutkimuksiinsa</p>	<p>Ryhmähaastattelu, osallistujina 24 lastenneuvolassa tai kouluterveydenhuollossa työskentelevää terveydenhoitajaa.</p>	<p>Mielenterveysongelmien kohtaaminen oli jokapäiväistä terveydenhoitajan työssä. Terveydenhoitajat kokivat osaamattomuutta koskien lasten mielenterveysasioita ja se sai heidät kokemaan riittämättömyyden tunteita ja stressiä.</p>

<p>mielenterveysopinnoista. Tutkiva Hoitotyö 19(1), 12-19</p>	<p>sisältyneistä mielenterveysopinnoista ja opintojen vastaavuudesta terveydenhoitotyön vaatimuksiin.</p>		<p>Terveydenhoitajakoulutus ei antanut riittäviä valmiuksia lasten ja nuorten mielenterveyden edistämiseen ja häiriöiden ennaltaehkäisyyn.</p>
<p>Sherwin S. 2016. Performing school nursing: Narratives of providing support to children and young people.</p>	<p>Kuinka kouluterveydenhoitajat voivat antaa tukea lapsille ja nuorille.</p>		<p>Terveydenhoitajan fyysisesti näkyvillä olo kouluissa koettiin tärkeäksi niin terveydenhoitajien kuin oppilaidenkin mielestä. Terveydenhoitajat kokivat, että mielenterveyden edistämiseksi on tärkeää luoda luottamuksellinen suhde oppilaaseen.</p>
<p>Lasten mielenterveysongelmien ehkäisy ja hyvinvoinnin tukeminen koulu-terveydenhuollossa. Valtion tarkastusviraston selvitykset 3/2017.</p>	<p>Selvitys koskien lasten mielenterveysongelmien ehkäisyä ja hyvinvoinnin tukemista kouluterveydenhuollossa.</p>		<p>Laajat terveystarkastukset koettiin hyödyllisinä lasten ja nuorten hyvinvoinnin kartoittamisessa. Vuosittain tehtävät tarkastukset taas koettiin liian nopeassa tahdissa tehtäviksi, jolloin aikaa ei jää tarpeeksi puuttua oppilaan asioihin. Mielenterveyden ongelmatilanteissa tuen antamisessa terveydenhoitajat kokivat epävarmuutta. Terveydenhoitajat arvioivat oman osaamisensa olevan rajallista, mutta ei kuitenkaan heikkoa lasten ja</p>

			nuorten mielenterveys- asioissa. Haastatellut kouluterveydenhuollon työntekijät kaipasivat li- sää tietoa lasten mielen- terveysongelmien eh- käisystä.
--	--	--	---